

A KÚRIA v é g z é s e

Az ügy száma: Kpk.IV.39.004/2024/3.

A tanács tagja: Dr. Kalas Tibor a tanács elnöke; Dr. Balogh Zsolt előadó bíró; Dr. Sugár Tamás bíró

Kérelmező: hivatalból

Alkotmánybírósági határozat száma: 4/2024. (I. 25.) AB határozat (belső ügyszám: IV/2680/2023. számú AB határozat)

Az ügy tárgya: a Kúria Knk.II.39.103/2023/2. számú végzése megsemmisítését követő eljárás meghatározása

Rendelkező rész

A Kúria az Alkotmánybíróság 4/2024. (I. 25.) AB határozata alapján a Kúria népszavazási ügyben eljáró tanácsát új határozat hozatalára utasítja.

A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

Az ügy alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alapügy tényállása szerint a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) a Budapesten, 2023. május 9. napján hozott 41/2023. számú határozatával az „Egyetért-e Ön azzal, hogy a helyi tanterv a tanórai foglalkozások időkerete harminc százalékanak felhasználásáról rendelkezessen?” népszavazásra javasolt kérdés hitelesítését megtagadta. Az NVB határozatának indokolásában rámutatott, hogy a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 9. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének a kérdés nem felel meg. Nem felel meg a választópolgári egyértelműségnek, mert a kérdés bár logikailag megválaszolható egyetlen igennel, vagy nemmel, valójában azonban a népszavazási kérdéssel érintett törvényi rendelkezésnek a kérdés szerinti megváltoztatása olyan jogkérdésben és fogalmi rendszerben való jártasságot igényel, amellyel csak a közvetlen érintettek, e szakterületen mélyebb ismeretekkel bíró szakemberek rendelkeznek.

[2] A Kúria 2023. június 28. napján hozott Knk.II.39.058/2023/2. számú végzésével az NVB 41/2023. számú határozatát megváltoztatta és a népszavazási kérdést hitelesítette. A megsemmisített végzés indokolása rögzítette, hogy a népszavazásra javasolt kérdés egyértelműségi vizsgálatánál a szavak általános jelentése alapján annak elsődleges értelmezéséből kell kiindulni, ahogyan azt egy átlagosan tájékozott választópolgár érti („elsődleges jelentés elve”). Továbbá a határozat tartalmazott a „kompetens választópolgár” és az „érdemi diskurzus alapelve” érvényesülésével kapcsolatos indokolást.

[3] A Kúria végzésével szemben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő. Az Alkotmánybíróság a panasz folytán 21/2023. (VIII.7.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh.) alkotmányellenesnek minősítette, ezért megsemmisítette a Kúria támadott végzését.

[4] A Kúria Kpk.IV.39.085/2023/3. számú végzésével az Abh. alapján új határozat hozatalára utasította a Kúria népszavazási ügyben eljáró tanácsát oly módon, hogy az új eljárás során a Kúria eljáró tanácsának igazodnia kell az Nsztv. 9. § (1) bekezdés szerinti választópolgári és a jogalkotói egyértelműség követelményéhez, mégpedig úgy ahogy azt a Kúria gyakorlata eddig is egységesen értelmezte.

[5] A Kúria megismételt eljárásban eljáró tanácsa a Knk.II.39.103/2023/2. számú végzésével megváltoztatta az NVB döntését és a népszavazási kérdést újból hitelesítette. A Kúria az egyértelműség kérdését a szakmai ismeretekkel, szaktudással összefüggésben vizsgálta, mindazonáltal kifejtette, hogy amennyiben megállapítható a kérdés jelentése, és a kérdés további magyarázatra nem szorul, nem sérül a választópolgári egyértelműség követelménye.

[6] Ezt követően két magánszemély (a továbbiakban: indítványozók) jogi képviselőjük útján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérték a Kúria Knk.II.39.103/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés – sérti az Alaptörvény C) cikkének (1) bekezdését, XI. cikkének (1) és (2) bekezdését, XV. cikk (4) bekezdését, XVI. cikkének (2) és (3) bekezdését, XXIII. cikkének (7) bekezdését, XXVIII. cikkének (1) bekezdését, valamint a 28. cikkét. Az indítványozók szerint a Kúria csak formailag hajtotta végre az Abh.-ban rögzített követelményeket.

Az Alkotmánybíróság határozata

[7] Az Alkotmánybíróság a 4/2024. (I. 25.) AB határozatában a Kúria Knk.II.39.103/2023/2. számú végzését alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette.

[8] Az indítvány alapján az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a Kúria az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti egyértelműség fogalmának értelmezése és az Abh.-ban foglalt alaptörvény-értelmezés alkalmazása során figyelemmel volt-e az Alaptörvény 28. cikke szerinti szempontokra, vagy olyan mértékben elszakadt a norma szövegétől, ami már az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozó önkényes bírói jogértelmezésnek minősül.

[9] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria jogértelmezése túlterjeszkedett az egyértelműség fogalmán, amikor kitágította az értelmezési kereteket. Ugyanis a Kúria által a támadott végzésben levezetett álláspont tartalmát tekintve egyezik azzal, amit a megsemmisített végzés tartalmazott, és amivel összefüggésben az Abh. megállapította, hogy önkényes.

[10] Az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy az Abh.-ban azt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből és 28. cikkéből fakadó jogértelmezési követelményt fogalmazta meg, hogy a jogalkalmazó az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének alkalmazása során figyelemmel legyen az „egyértelmű” szó értelmezési hatáira, ellenkező esetben alaptörvény-ellenesen tulajdonít a törvényhelynek olyan többletjelentést, amit az nem tartalmaz, és az indokolásból sem olvasható ki, ezért az nem felel meg az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési mércének. A Kúria a támadott végzésben ennek nem tett eleget. Ugyanis nem elegendő az alaptörvény-ellenes jogértelmezést csupán formálisan törölni a döntésből, hanem annak következtetéseit is hozzá kell igazítani az alaptörvény-konform jogértelmezéshez.

[11] Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a Kúria újabb végzése továbbra is túllépte a rendes bíróságok hatáskörét, önkényes, visszaélés a bírói függetlenséggel, ezért megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot.

[12] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a 4/2024. (I. 25.) AB határozatában megállapította, hogy a Kúriának az Nsztv. 9. § (1) bekezdéséhez fűzött jogértelmezése figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény 28. cikkében meghatározott jogértelmezési szabályokat. Ezzel eloldotta magát a norma szövegétől és tartalmától, lényegében kiüresítette a hitelesítés jogintézményének tartalmi szegmensét és ezzel a contra legem jogértelmezés egyúttal contra constitutionem önkényessé vált, ami egyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozta. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Knk.II.39.103/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenes és megsemmisítette azt.

A döntés indokolása

[13] A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 123. § (2) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság a bíróság határozatát megsemmisítette, a Kúria az elsőfokon eljáró bíróságot új eljárásra utasítja vagy a felülvizsgálati kérelem tárgyában új határozat hozatalát rendeli el. A Kúria az új eljárásra utasítást mellőzi, ha a jogsérelem utólagos orvoslására nincs lehetőség. A Kp. 123. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz esetén követendő eljárásra a polgári perrendtartás szabályait az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

[14] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 427. § (1) bekezdés b) pontja szerint, ha az Alkotmánybíróság megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét és a bírósági határozatot megsemmisíti, az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét – az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával – a Kúria állapítja meg.

[15] A Pp. 428. § (1) és (2) bekezdése többek között kimondja, hogy az eredményes alkotmányjogi panasz alapján indított eljárásokat soron kívül kell lefolytatni, a Kúria nemperes eljárásban határoz.

[16] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság a Kúria végzését megsemmisítette, így a kérelmezőnek az NVB 41/2023. számú határozata bírósági felülvizsgálatára irányuló kérelme elbírálatlan maradt. Az új eljárás során a Kúria eljáró tanácsának igazodnia kell az Nsztv. 9. § (1) bekezdés szerinti választópolgári és a jogalkotói egyértelműség követelményéhez, ahogy ez az értelmezés az Abh.-ból és az Alkotmánybíróság 4/2024. (I. 25.) AB határozatából is nyilvánvalóan következik. Továbbá a Kúria felhívja az eljáró tanács figyelmét arra, hogy az

Alaptörvény 24. cikke (1) bekezdése szerint „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve.” A Kúriának nincs konkuráló hatásköre, amellyel felülírhatná az alkotmánybírói döntésben foglaltakat. Az Alkotmánybíróság 4/2024. (I. 25.) AB határozat ismételten nyomatékosította, hogy a hitelesítés jogintézményének contra legem bírói jogértelmezése egyben – önkényessége révén – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozó contra constitutionem értelmezés.

[17] A Kúra Semmiségi Tanácsa arra is felhívja a Kúria eljáró tanácsának figyelmét, hogy a megismételt eljárásban már nincs lehetőség a kérdés hitelesítése körében új jogi kereteket megjelölni vagy az ügyet új jogi összefüggésekbe helyezni. Az eljáró tanács korábbi döntéseit teljes egészében alaptörvényellenesnek minősítette az Alkotmánybíróság, így azok alapulvétele még az indokolás módosításával vagy egyes elemeinek elhagyásával sem lehetséges. Az Alkotmánybíróság döntése szerint a népszavazásra feltett kérdés nem hitelesíthető, így a megismételt eljárásban az eljáró tanács ezt köteles figyelembe venni.

Záró rész

[18] A döntés elleni jogorvoslatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Budapest, 2024. február 6.

Dr. Kalas Tibor s.k. a tanács elnöke

Dr. Balogh Zsolt s.k. előadó bíró
Dr. Sugár Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő